

Iedereen doet mee!

Ons plan voor een eerlijk en sociaal
Zaltbommel

KANDIDATENLIJST PVDA GEMEENTE ZALTBOMMEL

1. Anneliese van Oort (Zaltbommel)
2. Henk Plessius (Zaltbommel)
3. Rienk Kessenich (Nederhemert)
4. Hassna Maaroufi (Zaltbommel)
5. Hanna van den Brule (Zaltbommel)
6. Jeanette Braam (Zaltbommel)
7. Niels Schoot (Delwijnen)
8. Kees Tanis (Zaltbommel)
9. Sonja van Westreenen (Zaltbommel)
10. Bronno Roemers (Zaltbommel)
11. Mustapha Bounjoua (Zaltbommel)
12. Nico van Wijk (Zuilichem)

HOOFDSTUKKEN

VOORWOORD -----	4
1. WONEN -----	5-6
2. WELZIJN, ZORG EN INCLUSIE -----	7-8
3. WERK, INKOMEN EN ECONOMIE -----	9-11
4. JEUGD EN ONDERWIJS -----	12-13
5. DUURZAAMHEID -----	14-16
6. LEEFBAARHEID EN VEILIGHEID -----	17-20
7. CULTUUR, KUNST EN SPORT -----	21-22
8. LOKALE DEMOCRATIE -----	23-24

VOORWOORD

We leven in een omgeving waar – door politieke keuzes in het verleden én de Coronacrisis – verschillen en tegenstellingen steeds meer zichtbaar en groter worden.

Leven in een prettige, veilige en groene buurt is geen vanzelfsprekendheid.

De kansen om een woning te vinden, tegen een redelijke huur en/of koopsom, zijn voor bepaalde groepen bijna onmogelijk geworden. Jongeren trekken weg omdat zij geen geschikte woning vinden, ouderen blijven noodgedwongen in een woning wonen die niet bij hun leefomstandigheden past.

Voor velen wordt het alsmaar moeilijker om financieel rond te komen en wordt het een uitdaging om geen schulden te krijgen. Zorgpremies, energierekeningen, de gewone dagelijkse boodschappen; het wordt allemaal duurder.

Waar de een daar geen of weinig last van lijkt te hebben, staat de ander noodgedwongen in de rij voor de Voedselbank.

Dat zijn misschien de twee uitersten, maar wij willen dat IEDEREEN mee kan doen.

De informatievoorziening, voor dat steuntje in de rug, is ingewikkeld en voor veel mensen amper nog te volgen.

Er worden eisen en voorwaarden gesteld, er zijn hindernissen te nemen, die niet voor iedereen gemakkelijk en toegankelijk zijn.

De kansenongelijkheid wordt steeds meer zichtbaar, zonder dat de lokale overheid hier krachtige stappen zet om iedereen mee te laten doen, om iedereen de kansen te bieden die zij verdienen.

Samen kunnen we het verschil maken!

Anneliese van Oort, lijsttrekker

Foto: Frank van Engelen

1. WONEN

BETAALBAAR BOUWEN VOOR ZALTBOMMEL

Een betaalbare woning is een grondrecht. Iedereen heeft recht op een fijn huis. Een huis in een wijk of dorp waar je thuis voelt.

Maar er is sprake van woningnood. Ook in Zaltbommel, ondanks het feit dat er de laatste jaren veel is gebouwd. De woningnood is niet alleen een kwestie van te weinig woningen, maar ook van huur- en koopprijzen die voor velen te hoog worden. Dat maakt dat veel jongeren geen mogelijkheid hebben om zelfstandig te gaan wonen. En dat ouderen in een te groot huis blijven wonen omdat een kleiner huis een hogere huur heeft. Daarnaast is er een groep die te veel verdient om in aanmerking te komen voor een sociale huurwoning en te weinig om een woning te kopen. Zij zijn aangewezen op huurwoningen van investeerders, die vaak handig gebruik maken van de schaarste.

De meeste oorzaken van de woningnood hebben te maken met landelijke politiek. Maar ook de gemeente kan actief beleid voeren om voor passende woonruimte te zorgen.

Onze keuzes:

- Bij elk nieuwbouwproject dient 40% te bestaan uit sociale woningbouw (huren tot aan de toeslaggrens van circa €750 per maand). Wordt daarvan in een project afgeweken, dan moet dat in andere projecten worden gecompenseerd.
- De zoektijd voor sociale woningbouw mag maximaal 1 jaar bedragen. Jongeren krijgen onder voorwaarden een apart contract voor een tijdelijke woning met een looptijd van vijf jaar. Hun plaats op de wachtlijst blijft daarbij behouden.
- Wij willen dat vooral gebouwd wordt voor de mensen uit Zaltbommel. Een voorkeursregeling moet daarvoor zorgen.
- De woningbouwcorporaties dienen met betaalbare huurwoningen een hoofdrol te vervullen bij het oplossen van de woningnood. Woningen van de corporaties mogen niet worden verkocht, tenzij renovatie niet rendabel is. Het aantal sociale woningen dient op peil te blijven.
- Huizen zijn om te wonen en niet om commercieel te verhuren. Dus zijn wij voor een bewoningsplicht. Verhuur van woningen kan op basis van een vergunningstelsel.
- Er komt een puntensysteem voor de bepaling van een redelijke huurprijs voor particulier verhuurde huizen.
- De gemeente zorgt voor voldoende woningen, met huren boven de toeslaggrens, voor groepen als onderwijzers, politieagenten en zorgpersoneel, die momenteel op de woningmarkt tussen wal en schip vallen. Een specifieke urgentielijst moet het voor hen mogelijk maken om betaalbaar te wonen in de gemeente waar zij ook werkzaam zijn.
- Om sociale (huur-)woningbouw betaalbaar te houden, verlaagt de gemeente de grondprijs voor die categorie. De hoge opbrengsten van de verkoop van grond aan bedrijven en particulieren worden ter compensatie ingezet. Verder kan gedacht worden aan het invoeren van een erfpachtstelsel en/of een vereveningsfonds. (In dit fonds komt het geld dat ontwikkelaars betalen als ze zich niet aan de norm van 40% sociale woningbouw houden.)
- Met gemeentelijke subsidie voor betaalbare koopwoningen wordt behoedzaam omgesprongen omdat die doorgaans alleen de eerste bewoner ten goede komt. De subsidie dient te worden terugbetaald indien de koper binnen een bepaalde termijn de woning verkoopt.
- Burgers die kleiner willen wonen worden actief geholpen om dit mogelijk te maken; zo nodig worden hier financiële middelen voor uitgetrokken door de gemeente. De kleinere

woningen staan bij voorkeur in de wijk/het dorp waarin degenen die naar een kleiner huis willen al wonen. Zo blijven hun sociale contacten in stand.

- Woningnood is niet alleen een kwestie van te weinig woningen of te hoge prijzen, maar ook van het ontbreken van passende huizen. Er is een duidelijke behoefte aan leeftijdsbestendige woningen. Zowel voor jongeren, ouderen als mindervaliden. De gemeente stuurt actief op het bouwen voor deze categorieën, met bijzondere aandacht voor dementerende inwoners.
- De gemeente gaat actief de vorming van probleemwijken/-straten tegen door te zorgen dat in alle bouwplannen ook “sterke schouders” komen te wonen.
- Om het tempo van de woningbouw te versnellen, gaat de gemeente voortvarend aan de slag met zogenaamde flexwoningen. Gezorgd wordt dat deze tijdelijke woningen voldoen aan woonkwaliteitscriteria en energiezuinig zijn.
- De gemeente stelt zich loyaal op waar het gaat om de huisvesting van statushouders. We voldoen aan de landelijke taakstelling en doen er een schepje bovenop als dat nodig en mogelijk is.

2. WELZIJN, ZORG EN INCLUSIE

IEDEREEN MOET MEE KUNNEN DOEN!

De PvdA wil dat iedereen mee kan en mee mag doen in Zaltbommel. Zonder vooroordelen, zonder beperkingen, zonder uitsluiting.

Het vinden van de juiste informatie en hulp bij problemen kan erg ingewikkeld zijn. Waar kun je terecht met vragen over financiële mogelijkheden m.b.t. het opgroeien van kinderen, over aanpassingen in huis, over echtscheidingsproblemen, ondersteuning van mantelzorg of huiselijk geweld? Soms is hulp verspreid over verschillende organisaties en moet steeds opnieuw het (soms moeilijke) verhaal worden gedaan. Dit geldt ook voor inwoners van Zaltbommel.

Om optimaal hulp te kunnen bieden is het belangrijk dat er een goede samenwerking tussen en afstemming is bij alle organisaties op het terrein van zorg, welzijn, educatie en onderwijs. Vanuit de gemeente moeten initiatieven ontplooid worden om samenhang én samenwerking aan te brengen om de inwoners beter te kunnen begeleiden en steunen. In plaats van een moeras van verplichtingen en formulieren moet iedereen duidelijke antwoorden krijgen en daardoor mee kunnen doen in de samenleving.

Onze keuzes:

- Een fysiek 'loket' waar alle inwoners terecht kunnen voor vragen en bij problemen, de zgn. 'Vraagbaak'. Dit loket moet op een zichtbare, toegankelijke plaats komen (centrum Zaltbommel). Een Mobiele Vraagbaak bezoekt de kernen/dorpen (dorpshuizen) volgens het voorbeeld van de zgn. 'wijkwinkels' in andere plaatsen.
- Inwoners moeten niet telkens hun (soms moeilijke) verhaal hoeven doen. Of steeds opnieuw allerlei documenten laten zien. Er kan een contactpersoon/belangenbehartiger worden toegewezen aan een inwoner of gezin die dat wil; iemand die de inwoner coacht en/of ondersteunt als de situatie daarom vraagt.
- Op deze locaties kunnen verschillende organisaties (buurtzorg, welzijn, gemeente, politie, rechtswinkel, zorgombudsman enz.) spreekuren inrichten en zo laagdrempelig voor inwoners zijn.

De PvdA wil meer themagerichte aandacht genereren voor bepaalde problemen, zoals eenzaamheid en dementie, maar ook geweld, mishandeling en uitbuiting waarbij inwoners en alle disciplines (zorg, welzijn, cultuur en overige organisaties) worden betrokken.

Onze keuzes:

- Eenzaamheid is van alle leeftijden. De PvdA wil dit thema (verder) op de kaart zetten door gezamenlijk een vuist te maken tegen eenzaamheid. Dit wil de PvdA doen door middel van een congres 'Omgaan met eenzaamheid' waarbij alle aanbieders en partijen worden betrokken.
- Het aantal inwoners met dementie neemt de komende jaren alleen maar toe. Bewustwording van en aandacht voor dit thema is nodig. Inwoners met dementie en hun mantelzorgers moeten zo lang mogelijk kunnen deelnemen aan de samenleving. De PvdA wil dat Zaltbommel een dementievriendelijke gemeente wordt. Hiervoor zoekt de gemeente actief contact met specialistische organisaties, zoals Alzheimer Nederland (www.samendementievriendelijk.nl)
- Mantelzorg kan intensief zijn. De PvdA wil dat mantelzorgers die aandacht en waardering krijgen die ze verdienen. Mantelzorgers kunnen alleen goed voor hun dierbare blijven zorgen als zij ook goed voor zichzelf zorgen. Dan is het zaak dat de zorg soms tijdelijk

aan een ander kan worden overgedragen. De PvdA wil dat respijtzorg ('zorgpauze') door ervaren professionals kan worden geleverd; mantelzorgers moeten vol vertrouwen hun dierbare in goede handen weten als zij de zorg tijdelijk overdragen. Daarom wil de PvdA dat de gemeente respijtzorg faciliteert à la de Nijmeegse methode (Respijtzorg Wijzer Nijmegen 2021 www.sterker.nl).

- De gemeente stelt, i.s.m. scholen, cultuur, welzijns- en zorginstellingen, een Lokale Agenda tegen geweld en mishandeling op.
- Om ouderenmishandeling en (financiële) uitbuiting beter tegen te gaan, zorgt de gemeente, i.s.m. banken, voor kennis verbreding onder ouderenadviseurs, zorgverleners én ouderen in het herkennen, signaleren en melden van ouderenmishandeling en (financiële) uitbuiting.

Voor discriminatie is in onze gemeente geen plaats. De PvdA wil discriminatie voorkomen en bestrijden. Wij zetten ons in voor een samenleving die open staat voor iedereen. Of je nu man of vrouw bent (of voelt), jong of oud, homo of hetero, gelovig of ongelovig, zwart of wit, met of zonder beperking: iedereen heeft het recht om te zijn wie hij of zij is. Wij tolereren niet dat mensen worden uitgesloten om wie zij zijn, en zetten ons er actief voor in om dit te voorkomen. Dit doen wij niet alleen door ondersteuning te bieden als er sprake is van discriminatie, maar ook door aandacht te besteden aan preventie en aan bewustwording over wat discriminatie betekent voor burgers en voor het (samen)leven in onze gemeenten.

Onze keuzes:

- De gemeente heeft een voorbeeldfunctie t.a.v. antidiscriminatie en inclusie. In het personeelsbeleid van onze gemeente moet dit nadrukkelijk aan de orde komen. Zij draagt dit ook uit door zichtbaar gelijke kansen te bieden aan mensen van verschillende seksuele geaardheid, mensen met een beperking, mensen van kleur en verschillende levensbeschouwelijke en religieuze stromingen.
- Onze gemeente tekent een intentieverklaring, waarmee ze aangeeft zich actief in te zetten voor acceptatie, emancipatie en veiligheid van LHBTI's.
- Er komt standaard voorlichting op scholen (bovenbouw basisonderwijs, vervolgonderwijs) over geaardheid en gender. Jongeren komen te weten waar ze terecht kunnen bij vragen over deze en verwante onderwerpen.
- Medewerkers van scholen voor basis- en voortgezet onderwijs, kinderopvang en maatschappelijke organisaties krijgen voorlichtingen en trainingen over vooroordelen, institutioneel racisme, ongelijke kansen door schooladviezen en stages, preventie en de gevolgen van en hulp bij sexting, cyberpesten en grooming.
- Wij willen een permanent wapperende regenboogvlag op (een) goed zichtbare locatie(s) in onze gemeente.
- Stichting Vizier (onafhankelijk bureau voor inwoners van Gelderland-Zuid voor vragen, meldingen of klachten over ongelijke behandeling) en overige instellingen die zich richten op antidiscriminatie en diversiteit worden sterk(er) op de kaart gezet in onze gemeente. De Stichting en haar doelstellingen raken zo bij alle inwoners bekend en zijn goed terug te vinden op internet (bijvoorbeeld bij de zoekwoorden 'discriminatie' en 'Zaltbommel' komt Stichting Vizier in beeld).
- Wij bieden inburgeraars, immigranten uit westerse en niet-westerse landen, een goede basis zodat zij zich een volwaardige en veilige plaats in de samenleving kunnen verwerven en zelfstandig (financieel en maatschappelijk) kunnen deelnemen.

3. WERK, INKOMEN EN ECONOMIE

WERK EN EEN EERLIJK LOON VOOR IEDEREEN

Binnen onze gemeente zijn mensen en gezinnen die het niet breed hebben. Die moeten leven van alleen een AOW, Wajong-uitkering (jongeren met een ziekte/handicap) of Bijstandsuitkering. Armoede isoleert mensen, zorgt voor psychische en fysieke problemen en kan een trigger zijn voor agressie of huiselijk geweld. Kinderen horen niet in armoede op te groeien. Schuldhulpverlening aan een gezin kan problemen, die vervolgens inzet van Jeugdzorg vereisen, voorkomen.

Onze keuzes:

- Eventuele restschulden (na 3 jaar aflossen) van bijstandsgerechtigden worden kwijtgescholden (Arnhems model) voor een betere gezondheid en beter maatschappelijk functioneren.
- De Bommelerwaardpas voor inwoners met een laag inkomen. Hiermee kan iemand gratis of met korting deelnemen aan allerlei activiteiten. De pas geeft korting bij lokale organisaties, verenigingen en winkels Zie: www.stadspas.apeldoorn.nl en www.amsterdam.nl/stadspas
- De PvdA stimuleert het uitvoeren van vrijwilligerswerk door mensen met een uitkering. Want vrijwilligerswerk zorgt voor contact en verbinding met andere mensen.
- De PvdA wil dat deze vrijwilligers hun vrijwilligersactiviteiten met behoud van uitkering kunnen uitvoeren. Een eventuele vergoeding mag niet gekort worden op de uitkering.
- De PvdA wil dat waar mogelijk ervaringsdeskundigen als professionele hulpverlener worden inzet tegen een passende vergoeding. Ervaringsdeskundigheid en voorlichting zijn belangrijke middelen om preventief te werk te gaan.

Werk, in welke vorm dan ook, is de sleutel tot bestaanszekerheid, waardering, respect en tot deelname aan de samenleving. Ook als het hebben van een baan (even) niet lukt, zorgen we dat mensen op een andere manier volwaardig mee kunnen doen. In Zaltbommel zitten nog altijd meer dan 400 (CBS gegevens juni 2020) mensen in de bijstand. Bij-, her- en omscholing zijn daarom belangrijk. Iedereen heeft recht op werk op zijn of haar niveau: soms is dat werken op de dagbesteding, in een basisbaan of via een omscholingsprogramma dat we samen hebben afgesproken.

Veel mensen lukt het uitstekend om zelf de weg op de arbeidsmarkt te vinden, maar als het zelf niet lukt, biedt de gemeente de helpende hand.

Onze keuzes:

- Als iemand niet de stap naar betaald werk kan zetten, dan is het streven dat hij/zij naar eigen vermogen werk of activiteiten kan uitvoeren.
- Bij werk hoort loon. Zodra er productie wordt gemaakt, hoort er een vergoeding tegenover te staan.
- Als mensen in een participatie/re-integratietraject zitten, hebben we aandacht voor achterliggende problemen zoals schulden, scheiding en mentale problemen. We lossen deze problemen eerst op, zodat mensen met een gerust hart aan het werk kunnen.
- De gemeente heeft contact met iedereen die geen werk heeft. We wachten niet tot de formele overgang van ww naar bijstand, maar hebben al ruim daarvoor een gesprek.
- Onze gemeente heeft een verantwoordelijkheid richting de meest kwetsbare inwoners. We willen niet alleen dat mensen rond kunnen komen van een uitkering, maar dat ze mee kunnen doen aan de samenleving.

- Wij creëren nieuwe basisbanen in de publieke sector. Een basisbaan is een volwaardige baan met een fatsoenlijk salaris, waarmee mensen die nu nog ongewild langs de kant staan aan de slag kunnen. Bijvoorbeeld als wijkhulp, beveiliging of speeltuinmedewerker.
- Er komt een eind aan de cultuur van wantrouwen in de bijstand. De bijstand is geen moeras van sancties, formulieren en verplichtingen maar een springplank naar meedoen in de samenleving.
- Mensen, die vanuit een uitkering (deels) aan het werk gaan, gaan er financieel op vooruit.
- De nieuwe inburgeringswet, waardoor de gemeente verantwoordelijk wordt voor de inburgering, biedt kansen. We kunnen hiermee voorkomen dat nieuwkomers linea recta naar de bijstand gaan. Het zo snel mogelijk aan het werk gaan van statushouders maken we tot een belangrijk onderdeel van het opvangbeleid.
- We ontwikkelen leer- en werktrajecten met statushouders in de zorg, techniek en agrarische sector, waarbij werk en taal gecombineerd worden. Met als doel dat zij zo snel mogelijk financieel en maatschappelijk zelfredzaam zijn.

Als er al iets duidelijk is geworden in de coronacrisis, is het wel het belang van de publieke zaak. Geen veerkrachtige samenleving zonder sterke overheid. Zeker ook lokaal. Door de samenwerking met lokale ondernemers te zoeken, blijven we als gemeente aantrekkelijk voor onze eigen bewoners en bezoekers.

Onze keuzes:

- De gemeente werkt met bedrijven met een sociaal (personeels)beleid. Zij bieden vaste banen, zij nemen en begeleiden ook personeel, dat anders moeilijk aan een baan kan komen. Wij vinden dat sociaal werkende bedrijven en bedrijven met Maatschappelijk Verantwoord Ondernemer (MVO) certificaten voorrang moeten krijgen.
- De gemeente geeft het goede voorbeeld en biedt ook zelf werkervaringsplaatsen aan uitkeringsgerechtigden, schoolverlaters en statushouders.
- Om mensen met afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk te helpen, wordt ingezet op samenwerking tussen gemeente, onderwijs en werkgevers. Voorbeelden als de opleiding tot 'Assistent Groen' voor cliënten met een dagbestedingsindicatie (samenwerking Prezzent met lokale bedrijven) krijgt de volle steun van de gemeente.
- Om de druk op de lokale woningmarkt te verkleinen willen we geen vestiging van nieuwe bedrijven, die voornamelijk met arbeidsmigranten werken.
- Ook nieuwe "dozen" van distributiebedrijven zijn niet welkom. Wij zijn tegen het beleid van de Regio om van Rivierenland de grootste logistieke hotspot van Nederland te maken.
- Wij bieden op onze bedrijventerreinen met voorrang ruimte aan bedrijven die voortkomen uit de lokale economie.
- We zien een toename van het aantal zzp'ers. Dat varieert van ict'ers, zorgmedewerkers tot stukadoors. Wij vinden dat de gemeente gericht op zoek moet naar lokale zzp'ers, wanneer er geschikte opdrachten vanuit de gemeente zijn.

We beseffen vaak zelf niet dat we in een prachtig gebied wonen. Mooie natuurgebieden, twee rivieren met uiterwaarden, de dijken, veel groen enz. De Bommelerwaard biedt ruime mogelijkheden om te fietsen en wandelen en voor waterrecreatie). Daarnaast kennen we een bloeiend verenigingsleven en tal van culturele evenementen. Loevestein, de Sint Maartenskerk en het Stadskasteel behoren tot de topmonumenten van Nederland. De schoonheid van de Bommelerwaard is een goed bewaard geheim. Enerzijds is die onbekendheid maar gelukkig ook. Maar toerisme is wel belangrijk om onze winkels en horeca te behouden en om culturele en sportmanifestaties mogelijk te maken. Daarom moeten we meer doen om de Bommelerwaard op de kaart te zetten.

Onze keuzes:

- Wij versterken de initiatieven die al gaande zijn om de Bommelerwaard op de kaart te zetten.
- Wij laten een promotiefilm maken over de Bommelerwaard en promoten de Bommelerwaard bij rederijen van riviercruises.
- Wij ondersteunen opleidingen voor stadsgidsen en andere vrijwilligers rond toerisme.
- Wij pleiten voor het behoud en bredere openstelling van onze monumenten.
- Wij versterken de landschapsbeleving door uitbreiding van wandel- en fietspaden en andere recreatiefaciliteiten en door initiatieven voor struinroutes en klompenpaden te steunen.
- De aantrekkingskracht van het gebied zit vooral in het kleinschalige, landelijke aspect. Dat is niet te combineren met grootschalige initiatieven, die er dus niet mogen komen.

4. JEUGD EN ONDERWIJS

RUIMTE VOOR ONZE JEUGD

De PvdA vraagt nadrukkelijk aandacht voor kinderen en jongeren. Zij hebben behoefte aan contacten met leeftijdsgenoten, ruimten waar ze bij elkaar kunnen komen en passende activiteiten. In onze gemeente is een karig aanbod van activiteiten en van ruimte voor jongeren (buiten de sportclubs).

Onze keuzes:

- Wij pleiten voor een gekozen jongerenraad en een jongerenburgemeester (jongerenparticipatie).
- De jongerenraad wordt gevormd door leerlingen vanuit het VMBO t/m VWO_-onderwijs.
- De jongerenraad kan de gemeente gevraagd en ongevraagd adviseren over onderwerpen die met hen te maken hebben.
- De jongerenraad heeft, net als de wijk- en dorpsraden, de beschikking over een budget, dat zij kunnen besteden t.b.v. activiteiten en faciliteiten binnen de gemeente.
- PvdA wil (veilige) ontmoetingsruimtes die jongeren zelf inrichten en vormgeven.
- Een uitbreiding van activiteiten in nauw overleg met de jongeren, de jongerenwerkers, buurtzorg en welzijn. Denk bijvoorbeeld aan een gamehoek, een skatebaan.
- Legale chillplekken bijvoorbeeld bij de Waal.

ONDERWIJS: KANSEN VOOR IEDEREEN

Leren doe je een leven lang. We leren omdat we dromen hebben, omdat we willen groeien, omdat iedereen talenten heeft, omdat we werk willen doen dat onze passie heeft. We leren ook door de dagelijkse omgang met anderen en door de wereld om ons heen. Meestal weten we de weg te vinden naar die mogelijkheden om te leren, maar soms hebben we daar ook wat hulp bij nodig. Want iedereen heeft recht op kansen om zich te ontwikkelen en te kunnen groeien. De politiek kan hier keuzes maken en mogelijkheden bieden voor iedereen.

Scholen, kinderdagverblijven en buitenschoolse opvang moeten een veilige en stimulerende leeromgeving zijn voor álle kinderen. Wij willen dat elk schoolgaand kind toegang heeft tot onderwijs dat bij haar of hem past. Dat kinderen gestimuleerd worden om talenten te ontwikkelen en het beste uit zichzelf te halen.

Onze keuzes:

- De PvdA vindt ieder geval van discriminatie, uitbuiting en mishandeling een te veel. Daarom wil de PvdA dat alle scholen, kinderdagverblijven en andere organisaties die met kinderen werken een aandachtsfunctionaris kindermishandeling en huiselijk geweld hebben en dat de Meldcode goed geborgd is en blijft. De gemeente faciliteert en stimuleert preventie, signaleren van kindermishandeling en discriminatie in nauwe samenwerking met Veilig Thuis en Vizioer.
- Kinderen moeten zich vrij en veilig voelen om zichzelf te kunnen zijn, ongeacht kleur, gaardheid, geslacht, godsdienstige overtuiging, lichamelijke of psychische beperkingen en anderszins.
- Zorg en Welzijn en onderwijs werken meer samen. Deze samenwerking is met name gericht op preventie.
- De PvdA steunt initiatieven van scholen en ouders bij de ontplooiing van activiteiten voor bepaalde doelgroepen, zoals hoogbegaafde en (rugzak)kinderen. Voor buitenschoolse educatieve activiteiten voor bepaalde doelgroepen stellen wij budget beschikbaar.
- Met het oog op taal- en leerachterstanden zet de PvdA in op een nauwe samenwerking tussen onderwijs, bibliotheek en gemeente om kinderen te stimuleren om meer te lezen en ze te leren

om verstandig om te gaan met internet en sociale media. We ondersteunen de ontwikkeling van een Bibliotheek op school en de inzet van leescoaches op iedere basisschool.

- Schoolgebouwen moeten zo groen mogelijk worden gebouwd of gemaakt. De PvdA wil dat alle scholen een keurmerk voor duurzaamheid hebben, met actieve betrokkenheid van de leerlingen (in het kader van bewustwording en draagvlak).

De gemeente biedt verschillende mogelijkheden en voorzieningen ter ondersteuning bij de opvoeding en opvang. Ouders die daar baat bij kunnen hebben, weten de weg naar de gemeente nu soms niet te vinden. Daar willen wij wat aan doen.

Onze keuzes:

- Peuteropvang en voorschoolse opvang vanaf twee jaar beschikbaar voor alle peuters in Zaltbommel.
- Objectief goede kwaliteit, door het (VVE) certificaat voor leiders en leidsters te eisen (Voorschoolse en Vroegschoolse Educatie).
- Heldere en toegankelijke informatie aan ouders d.m.v. informatiepakket en huisbezoek aan nieuwe ouders. Geadresseerde folders en duidelijke informatie en eenvoudige aanvraagprocedure via internet. Ouders moeten altijd terecht kunnen bij de door ons zo gewenste 'Vraagbaak'.
- Initiatieven van ouders en kinderopvang bij de ontplooiing van educatieve activiteiten worden door ons gesteund. Bij buitenschoolse educatieve activiteiten is een budget ter ondersteuning beschikbaar.

Wij willen dat er een breed aanbod is van middelbaar onderwijs in Zaltbommel. De Partij van de Arbeid wil dat de gemeente en bedrijven meer betrokken zijn bij de praktijkervaring van leerlingen, naast het schoolprogramma. En dat de gemeente hierbij een voortrekkersrol neemt. De PvdA wil school, bedrijfsleven en maatschappelijke instellingen dichter bij elkaar brengen. Daarbij is ook aandacht voor maatschappelijke noden zoals eenzaamheid onder ouderen.

Onze keuzes:

- De gemeente zet haar netwerk in om scholen, bedrijven en instellingen met elkaar in contact te brengen. Dit om de toegang te vergemakkelijken t.b.v. stages, voorlichting, praktijkonderwijs.
- De gemeente vervult hierbij een voorbeeldfunctie en biedt ook zelf jaarlijks stageplekken aan jongeren, bijvoorbeeld op kantoor, in de ICT of in de buitendienst.
- In het verbinden van scholen, bedrijven en instellingen zet de gemeente ook in op contact tussen scholieren en ouderen.

TAALVAARDIGHEID

In de gemeente Zaltbommel is 13-16 procent van de volwassenen laaggeletterd. Zij hebben moeite met lezen, schrijven en/of rekenen en omgaan met de computer. Dit bemoeilijkt het deel kunnen nemen aan de (digitale) samenleving en is van invloed op werk, gezondheid, financiën en gezin.

Onze keuzes:

- Het bereiken van de doelgroep is niet eenvoudig. Het verminderen van laaggeletterdheid is een kwestie van lange adem. PvdA wil daarom blijvende aandacht.
- Belangrijk is dat vrijwilligersorganisaties, zoals de Stichting Kompas, voldoende professionele uren hebben voor een goede coördinatie van vrijwilligers, (scholings-) activiteiten en contacten met andere professionele organisaties.
- Voor (praktijkgerichte) educatieve activiteiten stellen wij budget beschikbaar.

5. DUURZAAMHEID

Klimaat, duurzaamheid en energietransitie Drie woorden die nauw samenhangen. Willen wij de komende generaties behoeden voor een ernstige klimaatverandering dan zullen wij op alle fronten duurzamer moeten gaan leven. Wij zullen ons energiegebruik en onze energieproductie moeten aanpassen.

ENERGIETRANSITIE

Het wordt gemiddeld steeds warmer op aarde. De zeespiegel stijgt. Wij leven in de Bommelerwaard op één van de laagste plekken ter wereld, onder zeeniveau. De urgentie is groot om maatregelen te treffen. De CO₂-uitstoot moet razendsnel omlaag. We kunnen niet naar anderen wijzen, wij moeten zelf aan de slag.

De PvdA steunt het Gelderse doel om in 2030 55% minder CO₂ uit te stoten dan in 1990. Dit doel gaat verder dan het landelijke streven. Dat kan door zoveel mogelijk schone elektriciteit zelf te produceren. Wij willen af van olie, steenkool en gas. Iedere regio in Nederland moet zijn bijdrage leveren aan die productie. Ook in de regio Rivierenland. Daar zijn windmolens en zonnepanelen voor nodig. Bij Zaltbommel staan inmiddels drie windturbines van particuliere eigenaars. Als volgende stap zijn er nog drie grote windmolens nodig. De gemeenteraad heeft besloten dat die of langs de A2 komen, of langs de N322.

Onze keuzes:

- De PvdA kiest voor drie grote windmolens op een locatie nabij de A2.
- Om de druk op het stroomnet niet te veel op te voeren, laten wij kleinere windmolens toe bij boerderijen. Het gaat dan om molens met een maximale as-hoogte van 20 meter, op of direct bij het bouwblok van schuren e.d.
- Bedrijfsgebouwen hebben zoveel mogelijk zonnepanelen op het dak. Wij gaan hierover actief het gesprek aan met bedrijven en beheerders.
- Het plaatsen van zonnepanelen op daken wordt een voorwaarde bij nieuwbouwprojecten (woningbouw en bedrijfspanden).

Wij vinden dat de winst op de nieuwe energie bij de bevolking terecht moet komen, niet bij banken en grote investeerders. Energie opwekken doen wij daarom decentraal en democratisch. De zon schijnt voor iedereen!

Onze keuzes:

- Zonnepanelen op ieder huis. Huiseigenaren benaderen wij actief met een voorstel en ondersteunen we bij het plaatsen van de zonnepanelen. Sociale woningbouw is al veel verder dan de particuliere huizen. Dat verschil willen wij inlopen.
- 'Dorpsmolens' zijn windmolens die in bezit zijn van dorps-energieverenigingen, waar iedere dorpsinwoner lid van kan worden. De winst gaat naar de leden. Een dorpsmolen staat in de nabijheid van het dorp. De gemeente staat garant voor het initiatief.
- Er komt een Warmtebedrijf in de gemeente Zaltbommel dat aardwarmte levert aan inwoners, bedrijven en de glastuinbouw. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat een dergelijk net in Maasdiel helaas niet kansrijk is. Er komt een Stroombedrijf dat zonnepanelen en windmolens organiseert en coördineert. Het Stroombedrijf ondersteunt initiatieven van inwoners, dorps-energieverenigingen en bedrijven bij het zelf opwekken van elektriciteit.
- Er komen meer openbare laadpalen voor elektrische auto's, bijvoorbeeld gekoppeld aan lantaarnpalen.
- Een apart verhaal is de glastuinbouw. Die gebruikt bijna driekwart van alle energie in Zaltbommel. Die behoefte aan elektriciteit zou leiden tot een woud aan windmolens. Dat vinden wij niet acceptabel.

Duurzaamheid betekent ook dat wij duurzame materialen en grondstoffen inkopen en zo veel mogelijk hergebruiken.

Onze keuzes:

- De gemeente laat zich bij alle inkoop van materialen leiden door overwegingen van duurzaamheid, hergebruik en gecertificeerde materialen. Daarbij heeft de gemeente een voorbeeldfunctie.
- Wij stellen eisen aan de woningbouw die verder gaan dan het bestaande bouwbeleid. Wij willen meer houtskelet- en prefab-bouw. Modulaire bouwsystemen en flexwoningen. Beton en baksteen vervangen wij, waar mogelijk, door duurzamere, CO2-uitstoot beperkende alternatieven.

KLIMAAT, BIODIVERSITEIT EN NATUUR

De klimaatveranderingen stellen de samenleving voor grote uitdagingen. De uitstoot van broeikasgassen stijgt nog steeds. Klimaatsveranderingen uit zich nu al in heftige weersverschijnselen. Grote hitte, droogteperioden, zware regenbuien. Wij moeten ons daarop voorbereiden, ook met concrete lokale maatregelen.

Onze keuzes:

- Om hittestress te voorkomen is de aanplant van meer bomen in de bebouwde kom noodzakelijk.
- Gevels die volop in de zon liggen, worden koeler wanneer zij begroeid zijn. Wij gaan hierover in gesprek met inwoners, wijk- en dorpsraden en woningbouwcorporaties.

De afvoer van hemelwater na heftige regenbuien lukt niet via het riool alleen. Dat stroomt over en vervuult het oppervlaktewater.

Onze keuzes:

- Wij stimuleren het afkoppelen van regenpijpen van het riool. Wij starten een afkoppel-campagne en promoten het gebruik van regentonnen. Wij overleggen hierover met wijk- en dorpsraden.
- We stimuleren initiatieven die de effecten van de klimaatveranderingen beperken zoals acties als "Tegels eruit, groen erin!" en de aanleg van geveltuintjes.
- Alle gemeentelijke oevers worden geleidelijk schuin aflopend gemaakt. Dat verhoogt de capaciteit om water op te vangen. Bovendien ontstaat daar een rijkere plantengroei en een gevarieerde omgeving voor insecten. Wij gaan in gesprek met het Waterschap, grondeigenaren en hun organisaties om ook hun oevers aan te passen.

De Bommelerwaard kent krachtige, flonkerende natuurgebieden. De meeste vind je in het midden van ons groene gebied. Ook de uiterwaarden zijn waardevolle natuurstroken. De kunst is om deze gebieden met elkaar in verbinding te brengen. En om bestaande verbindingen te behouden en te versterken.

Onze keuzes:

- De bebouwde omgeving wordt steeds belangrijker voor de ontwikkeling van insectenleven. Wij stimuleren de ecologische waarde van tuinen door adviezen aan bewoners. Samen met vrijwilligers maken wij bij- en vlindervriendelijke voorbeeldtuinen.
- In het maaibeleid wordt rekening gehouden met het bloeiseizoen van bloemen en planten die de biodiversiteit bevorderen.
- Het maaibeleid van bermen en terreinen wordt nog meer afgestemd op hun rol als ecologische verbinding tussen natuurgebieden. Kleine zoogdieren, insecten en planten moeten zich hierlangs kunnen verplaatsen.
- Bij nieuwbouwprojecten worden de noodzakelijke maatregelen getroffen in het kader van de Wet natuurbescherming met als doel het behoud van plant- en diersoorten die in het wild voorkomen.
- Wij zijn nog steeds tegen het besluit om windmolens in uiterwaarden toe te staan. Windmolens daar gaan ten koste van vogels en landschapsbeleving. De ruimtelijkheid van de uiterwaarden wordt zo tenietgedaan.

GEEN UITBREIDING VAN DE GLASTUINBOUW

De tuinbouw is in de Bommelerwaard altijd een belangrijke bedrijvigheid geweest. Scholieren vonden er vakantiewerk, volwassenen verdienden er hun boterham. De sector dacht mee te moeten in de beweging naar groter. Zo'n 20 jaar geleden wees de provincie in de Bommelerwaard "intensiveringsgebieden" aan, bestemd voor de glastuinbouw. Er ontstonden hele zeeën van glas die vooral bemenst worden door buitenlandse werknemers. De productie van bloemen en aardbeien is hoofdzakelijk bestemd voor de export. Driekwart van het energiegebruik van Zaltbommel komt voor rekening van de tuinbouw. De inventiviteit van de betrokken ondernemers verdient bewondering. En we mogen niet vergeten dat wat ze doen jarenlang is gestimuleerd door de overheid. In dat kader heeft de provincie in Zaltbommel grote gebieden voor glas aangewezen. Maar deze gebieden raken vol en bij de tuinders is er een roep om meer ruimte. Voor de PvdA is dat onaanvaardbaar.

Onze keuzes:

- De PvdA tornt niet aan de door de provincie in Zaltbommel voor de glastuinbouw aangewezen gebieden.
- De PvdA is tegen elke uitbreiding van het kassengebied. Voor de PvdA zijn de grenzen van de groei bereikt; het landschap wordt niet verder aangetast.
- We willen op korte termijn onderzoeken in hoeverre de tuinbouw verenigbaar is met de klimaatdoelstellingen die Zaltbommel zich heeft gesteld (55% CO₂-reductie in 2030).

6. LEEFBAARHEID EN VEILIGHEID

DORPS- EN KERNENBELEID

Iedereen heeft recht op een fijn huis in een aantrekkelijke, veilige, groene buurt of dorp waar je je thuis voelt. Waar eigen initiatief van bewoners die leefbaarheid, veiligheid en cohesie bevorderen door de gemeente wordt ondersteund en gestimuleerd. Het belang hiervan kan niet onderschat worden.

Onze dorpen dienen leefbaar te blijven. Met voorzieningen voor de dagelijkse behoeften, toereikend openbaar vervoer, een dorps huis, een bloeiend verenigingsleven en voldoende woningbouw.

Goede beschikbaarheid van ambulances is in het belang van de veiligheid en gezondheid van alle bewoners. In een deel van de dorpen in Zaltbommel schort het daaraan. Daar voldoen de aanrijtijden al jaren niet aan de norm.

Onze keuzes:

- De gemeente houdt nauwlettend in het oog hoe het gesteld is met de factoren die het leven in de dorpen aangenaam houden en zet haar mogelijkheden in om die te behouden en, waar mogelijk, te versterken.
- Elk dorp en elke wijk heeft een plan dat samen met bewoners is opgesteld. In het plan staan de gezamenlijke doelstellingen voor leefbaarheid en veiligheid. De bewoners bepalen de prioriteiten binnen door de gemeenteraad bepaalde kaders.
- De gemeente zet maximaal in op het op peil houden van het voorzieningenniveau in de dorpen en kernen (scholen, dorps huizen, verenigingen, gezondheidsvoorzieningen, winkels, pinautomaten, openbaar vervoer).
- Dorps- en wijkraden hebben budget om zelf kleinschalige voorzieningen te realiseren.
- De gemeenteraad dient zich unaniem uit te spreken over de onaanvaardbaarheid van te lange aanrijtijden van ambulances en sturen de burgemeester met die boodschap op pad naar de bevoegde instanties.
- Wij zorgen voor Kamervragen over deze kwestie.
- De coronapandemie heeft grote (ook financiële) gevolgen voor veel van onze verenigingen. De gemeente brengt de gevolgen in beeld en steunt verenigingen die in de problemen zijn gekomen vanuit een corona noodfonds.
- Bewoners worden actief en vroegtijdig betrokken bij (grootschalige) bouwplannen en aanpassingen in de openbare ruimte.
- De inrichting van de openbare ruimte is aantrekkelijk met veel groen en speelmogelijkheden.
- Bij het schoon- en onderhouden van de openbare ruimte leveren bewoners een actieve rol en worden zij daarbij gefaciliteerd door de gemeente. Opruimvrijwilligers krijgen alle steun die zij nodig hebben.
- We besteden extra aandacht aan de vervuiling en verloedering van het buitengebied. Samen met het Waterschap en Rijkswaterstaat bestrijden wij het dumpen van afval en het illegaal recreëren en stoken in de uiterwaarden.

SOCIALE VEILIGHEID

Iedereen in onze gemeente heeft recht op een veilige leefomgeving. Toch wordt dat lang niet door iedereen zo ervaren. De veiligheidsbeleving moet omhoog.

Preventie gaat hand in hand met handhaving. We geloven in de kracht van de buurt en haar inwoners, en gaan samen met hen veiligheidsproblemen te lijf.

Overlast ontstaat ook uit verveling. De PvdA bezuinigt zeker niet op de inzet van jongerenwerkers en buurtcoaches. Zij vangen de jongeren op en geven hun de nodige sturing.

Onze keuzes:

- Ouders spelen een grote rol bij het voorkomen van problemen. We gaan met ouders het gesprek aan en bieden hulp wanneer het verkeerd dreigt te gaan. Maar we spreken ouders ook aan op het gedrag van hun kinderen.
- We grijpen meteen in als iemand dreigt te ontsporen. Daarvoor staan jongerenwerkers in nauw contact met de gemeente, het onderwijs, jeugdzorg en de politie. De gemeente heeft daarbij de coördinerende rol.
- Er moeten voldoende wijkagenten zijn. We betrekken de bewoners actief bij handhaving en vragen ze op hun buurt te letten, zodat sociale veiligheid, ook als het blauw niet op straat te zien is, aanwezig blijft. Buurtpreventieteams hebben korte lijntjes met de politie en boa's.
- Boa's worden meer dan nu ingezet in de avonduren. Zo kunnen klachten over deuren en over wangedrag beter worden aangepakt. Zo nodig breiden we het aantal Boa's uit.
- In samenwerking met politie en ouderinstellingen zetten we in op goede voorlichting en voorkomen we dat ouderen slachtoffer worden van oplichters en cybercriminelen.

Effectieve handhaving is alleen mogelijk als de meldingsbereidheid groot is. Als het vertrouwen in de opsporende instanties omhooggaat en buurtbewoners het idee hebben dat er daadwerkelijk iets met hun melding wordt gedaan, neemt de meldingsbereidheid toe.

Onze keuzes:

- Als een (anonieme) melding over de buurt is gedaan gaan onze boa's langs de deuren en vertellen bewoners dat er een melding is gedaan en er vervolg aan wordt gegeven. De gemeente faciliteert en stimuleert preventie, signaleren van huiselijk geweld in nauwe samenwerking met Veilig Thuis en Vizier.
- De inzet en prioriteiten van de wijkagenten worden mede bepaald door de inwoners van dorp of wijk.
- We sporen actief en slim drugslabs en andere drugsproductielocaties op, onder andere door samenwerking met energieleveranciers.
- Drugslabs worden vaak in leegstaande schuren ingericht. Daarom maken we het voor de boer die stopt mogelijk om schuren te slopen of voor andere activiteiten (caravanstalling, bed & breakfast, zorgboerderij) te gebruiken.
- In samenwerking met de arbeidsinspectie en justitie pakken we misstanden in de huisvesting en werkomstandigheden van arbeidsmigranten hard aan.

Het slikken van een pilletje tijdens een festival en/of het nemen van een snuifje lijken steeds meer normaal te worden. Helaas geldt dat ook voor moorden in de onderwereld en ernstige bedreigingen van politici, rechters en journalisten. Die dingen houden verband met elkaar. Drugsgebruik betekent subsidie voor de misdaad. Gebruikers dienen daarvan te worden doordrongen.

Onze keuze:

- Wij starten een campagne die duidelijk maakt dat gebruik van drugs nauw verbonden is met moorden en andere misdaad. Daarvoor gebruiken we sociale media, gemeente-advertenties en voorlichting op scholen.

De sociale media zorgen ervoor dat pesten niet langer iets is tussen enkele leerlingen, maar dat het gedeeld wordt in een brede groep, ook buiten de school. Hetzelfde geldt voor beledigingen en bedreigingen onder volwassenen. Internet maakt het mogelijk om anoniem strontkarren over mensen uit te storten, zonder daarvoor verantwoordelijk te worden gehouden. Wij vinden dat dat moet stoppen.

Dankzij internet hebben we nu ook digitale inbrekers. Die leggen de systemen van een bedrijf, organisatie of particulier plat en eisen losgeld. We moeten voorkomen dat dit in Zaltbommel ook gebeurt. Samen met ondernemersvereniging zorgen we dat de bedrijven in de regio zich optimaal beveiligen tegen digitale inbraken.

Onze keuzes:

- In samenwerking met politie en justitie gaan we de personen achter anonieme pesters, bedreigers en beledigers opsporen, zodat dit gedrag niet onbestraft blijft.
- We vergroten bij de ondernemers het bewustzijn van het gevaar van digitale inbraken en bevorderen acties om dat gevaar te keren.

VERKEERSVEILIGHEID

De PvdA kiest op de eerste plaats voor de kwetsbare verkeersdeelnemers: fietsers, wandelaars, rolstoelers. Met goed toegankelijke en goed onderhouden fiets- en wandelroutes maak je al veel wegen veiliger en prettiger. Voor de fietsers zijn de afgelopen jaren, mede dankzij de inzet van de PvdA, al verbeteringen doorgevoerd. Maar we zijn er nog niet. Met een paar handige ingrepen kunnen we het voor rolstoelers al een stuk makkelijker maken.

Onze keuzes:

- Plannen voor de aanleg van fietspaden moeten – zeker daar waar de veiligheid voor fietsers in het geding is – versneld worden gerealiseerd.
- Op schoolroutes vindt de fietser altijd een fietspad.
- Prioriteit wordt gegeven aan het veiliger maken van gevaarlijke oversteekplaatsen.
- Het gebruik van de fietst wordt gestimuleerd onder andere door het uitbreiden en verbeteren van fietsenrekken en -stallingen (ook geschikt voor e-bikes) in de kernwinkelgebieden en openbaar vervoer opstapplaatsen.
- In winkelstraten als de Waterstraat in Zaltbommel komen autovrije voetgangerszones.
- De stoep geeft vrije doorgang aan de rolstoeler en voetganger. Obstakels, als reclameborden voor winkels en onhandig geplaatste fietsenrekken, worden verwijderd.
- Rolstoel-afritten in trottoirs moeten veiliger worden aangelegd.
- Wij overleggen met winkeliersvereniging en sportverenigingen over de toegankelijkheid van hun panden, terreinen en kantines.

AUTO- EN VRACHTVERKEER

Het auto – en zwaar vrachtverkeer in onze gemeente neemt toe. Belangrijk is een vlotte en veilige afwikkeling van het auto- en vrachtverkeer. Dit verkeer geldt als “conflictpartner” voor de fietser en voetganger.

Op de binnendoor-routes zijn fietsers en voetgangers vaak niet gescheiden van het auto- en vrachtverkeer. Het is dan ook nodig om autoverkeer via binnenwegen te ontmoedigen. Het kan soms wat omrijden betekenen, maar het is veiliger via de hoofdroutes.

Onze keuzes:

- Het autoverkeer moet geleid worden langs de kortste, veiligste route naar de N322.
- Het autoverkeer moet via de hoofdverbindingen worden afgewikkeld. Dat geldt ook voor verkeer van dorp naar dorp.
- Vrachtverkeer leiden wij buiten de bebouwde kom want daarbinnen zorgt het voor overlast en gevaar. Aanvullend worden zo nodig verkeersremmende maatregelen getroffen en vindt handhaving plaats.
- In alle kernen wordt het aantal 30 kilometer zones uitgebreid en voorzien van effectieve en veilige verkeersremmende maatregelen. Prioriteit krijgen daarbij die wegen en straten die niet kunnen worden voorzien van fietspaden en trottoirs.
- Het 's nachts parkeren van vrachtwagens is alleen toegestaan op daarvoor aangewezen plaatsen.
- Het nieuwe parkeerbeleid in Zaltbommel is te ingewikkeld en werkt niet. Hoe meer uitzonderingen en variaties, hoe onduidelijker het wordt. De PvdA wil een eenduidig beleid, met een beperkt aantal tarieven, een logisch en begrijpelijk systeem, dat iedereen kan onthouden.

SACHEM

De chemische fabriek SACHEM in Zaltbommel past niet in haar omgeving; dit risicovolle bedrijf hoort in industriële zones zoals de Maasvlakte en Moerdijk. Verplaatsing van SACHEM blijft daarom voor de PvdA de inzet. Recente onderzoeken tonen aan dat toezicht en handhaving op veiligheids- en milieuvoorzieningen bij dit soort bedrijven te wensen overlaat.

Onze keuzes:

- Voor uitbreiding van het bedrijf op deze locatie wordt geen ruimte meer geboden.
- Bij de andere overheden zoals de provincie die gaat over SACHEM, wordt gelobbyd om - met SACHEM - tot afspraken te komen tot verplaatsing van het bedrijf.
- De gemeente spreekt daar waar nodig de provincie aan op haar verantwoordelijkheid voor vergunningverlening, toezicht op en handhaving van SACHEM en de communicatie daarover met bewoners.

7. CULTUUR, KUNST EN SPORT

De PvdA is blij met de grote verscheidenheid aan cultuur, kunst en sport in Zaltbommel. Er is een bloeiend verenigingsleven en de dorpshuizen in de kernen bieden ruimte aan culturele activiteiten. Cultuur, kunst en sport leveren een krachtige bijdrage aan de lokale identiteit, en laten zien dat het hier een zeer diverse en aantrekkelijke woonomgeving is.

JEUGD

De focus ligt voor de PvdA bij de Jeugd. Wij willen jeugd in contact brengen met cultuur, kunst en sport. Dit is belangrijk voor persoonlijke groei, zorgt voor ontmoeting, contact met andere werelden en andere ideeën.

De gemeente is niet verantwoordelijk voor cultuur, kunst en sport maar kan het wel stimuleren, ondersteunen en verbinden met andere beleidsterreinen als onderwijs, zorg, welzijn en integratie. Scholen, verenigingen, instellingen op deze terreinen kunnen rekenen op onze steun.

Onze keuzes:

- De gemeente ondersteunt programma's in onderwijs en buitenschoolse opvang die leerlingen in contact brengen met cultuur, kunst en sport. Voorbeelden daarvan zijn museum- en theaterbezoek, deelname aan kunstroutes, workshops dans, zang, beeldende kunst en toneel, en introductietrainingen bij sportclubs.
- De gemeente vraagt de Jongerenraad om advies, opgesteld samen met sport- en cultuurcoaches.
- Bij voorkeur werken wij samen met lokale culturele aanbieders.
- Samen met bovengenoemde partijen, werkt de gemeente aan een samenhangend cultuurprogramma.
- De culturele en sportverenigingen krijgen ondersteuning om scholen de mogelijkheid te bieden een beroep op hen te doen om leerlingen kennis te laten maken met de grote diversiteit aan cultuuruitingen en sporten.
- Alle kinderen en jongeren moeten kansen krijgen om mee te doen. Door middel van de Bommelerwaardpas nemen wij eventuele financiële drempels weg, die kinderen beletten om deel te nemen aan culturele, kunstzinnige en sportieve lessen of activiteiten.

Cultuur, kunst en sport verrijken het leven zowel geestelijk als lichamelijk. Deze activiteiten zijn niet alleen verrassend, stimulerend en inspirerend, maar ook verbindend. En ze dragen bij aan de ontplooiing van onze inwoners en aan het woonplezier.

Onze keuzes:

- De gemeente ondersteunt activiteiten die een bijdrage leveren aan een sterkere profilering van Zaltbommel als aantrekkelijke gemeente met een rijk verenigingsleven voor cultuur, kunst en sport.
- Bij de realisatie van voorzieningen faciliteert de gemeente zoveel als mogelijk het clusteren van voorzieningen en realiseert multifunctionaliteit. Deze samenwerking bij cultuur zowel als bij sport, zorgt voor meer kwaliteit en maatschappelijk rendement.
- De Bibliotheek vervult een belangrijke rol bij de persoonlijke ontwikkeling van de inwoners; ze bevordert het lezen en leesplezier, de deelname aan de (digitale) informatiesamenleving en van een leven lang ontwikkelen. Zij vervult een belangrijke rol bij de overdracht van culturele waarden. De PvdA wil in elke kern van de gemeente en bij elke school een bibliotheekvoorziening. Voor alle leeftijdsgroepen. Vooral in de kernen speelt de ontmoetingsfunctie daarbij een belangrijke rol.

- Voor kunst in de openbare ruimte heeft aankoop van kunst van de plaatselijke kunstenaars de voorkeur. De PvdA wil daarvoor de 1% regeling herinvoeren en een Kunstcommissie benoemen.

EEN LEVEN LANG BEWEGEN

Bewegen is leuk en belangrijk voor de gezondheid van iedereen. Bewegen en sporten hebben ook sociale voordelen. Ze bevorderen de deelname aan de samenleving en brengen mensen met elkaar in contact. Door samen te spelen leren kinderen op een natuurlijke manier vaardigheden te ontwikkelen en vergroot het zelfvertrouwen. Het is niet alleen belangrijk voor kinderen en jongeren maar ook voor volwassenen en ouderen.

Onze keuzes:

- Wij zorgen voor kindvriendelijke buurten en dorpen met de mogelijkheid om te spelen en te bewegen in de openbare ruimte.
- Wij creëren ruimte voor jongeren om te klimmen, klauteren en spelen. Waar nodig of gewenst worden speeltoestellen geplaatst.
- Voor volwassenen komen sportplekken in de buitenlucht, eventueel voorzien van fitnessstoestellen.
- De gemeente biedt de ruimte om accommodaties voor bewegen en sport te realiseren.
- Wij ondersteunen sportverenigingen in een effectief jeugdbeleid zodat kinderen al op jonge leeftijd kennis kunnen maken met diverse sporten.
- Ook voor andere doelgroepen worden met de verenigingen plannen gemaakt om bewegen en sporten te stimuleren: bewegingsactiviteiten op maat die passen bij de mogelijkheden van de verschillende groepen.
- Er wordt ingezet op activiteiten om ouderen te ondersteunen bij een gezonde leefstijl en om meer bewegen te stimuleren. Bewegen heeft namelijk een positieve invloed op de lichamelijke en mentale gezondheid. Het heeft een gunstig resultaat bij diabetes type 2 en kan het risico op geheugenproblemen en dementie verkleinen. Doordat de gezondheid verbetert kunnen ouderen langer zelfstandig thuis blijven wonen.
- Door de inzet van de Bommelerwaardpas zijn er geen financiële belemmeringen om aan de activiteiten deel te nemen.

8. LOKALE DEMOCRATIE

Voor een gezonde democratie is het essentieel dat iedere stem telt en dat iedereen zich gehoord voelt. Dat iedereen, die wil, kan deelnemen, en de belangen van al onze inwoners worden behartigd en verdedigd. In de gemeenteraad, maar ook daarbuiten.

Burgerparticipatie is van essentieel belang. Inwoners weten vaak zelf het beste wat er in hun omgeving speelt en welke oplossingen er mogelijk zijn. De gemeente is daarom toegankelijk en benaderbaar voor al onze inwoners. We luisteren naar ervaringsdeskundigen en nemen hun aanbevelingen mee of over bij het verbeteren van de uitvoering van de gemeentelijke taken. Daarbij is het algemeen belang leidend. We zorgen ervoor dat alle inwoners, dus niet alleen die met de grootste mond, worden gehoord.

Onze keuzes:

- In elk raadsvoorstel geven we expliciet aan op welke manier betrokkenheid en inspraak zijn georganiseerd en hoe ervoor gezorgd is dat iedereen de gelegenheid heeft gehad om mee te praten.
- Inwoners, dorps- en wijkraden wordt vroegtijdig inspraak geboden bij projecten en niet alleen via formele procedures.
- De informatievoorziening aan burgers is op orde. Alle informatie die mensen opvragen is in principe openbaar. Verzoeken in het kader van de Wet Openbaarheid van Bestuur (WOB) worden – anders dan nu het geval is - altijd binnen de wettelijke termijn afgehandeld.
- De gemeente dient iedereen die dat wil in staat te stellen zelf zaken (bijvoorbeeld zorg) te regelen. Daarvoor is het noodzakelijk dat alle daartoe relevante informatie digitaal beschikbaar wordt gesteld.
- We staan als PvdA midden in de samenleving, zijn voor alle inwoners benaderbaar, geloven in het ombudswerk en organiseren daarom spreekuren, zodat iedere inwoner met zijn of haar zorgen bij ons terecht kan.
- De gemeenteraad bezoekt minimaal 1 keer per jaar alle dorps- en wijkraden.

Politiek en bestuurlijk handelen raakt het maatschappelijk belang en moet integer, open, transparant en controleerbaar te zijn. Politiek is alleen effectief als zij geloofwaardig, betrouwbaar en authentiek is. We vinden dat macht om tegenmacht vraagt. Wij staan open voor initiatieven vanuit de samenleving, voor opvattingen van anderen en voor tegengeluiden maar maken zelfstandig en onafhankelijk afwegingen.

De lokale democratie wint aan kracht als de gemeenteraad in staat is haar controlerende, kaderstellende en volksvertegenwoordigende taken goed uit te oefenen. Een adequate ondersteuning door griffie, een rekenkamer en voldoende fractieondersteuning is daarom van groot belang.

Onze keuzes:

- We zijn open over onze nevenfuncties en onthouden ons van stemming als (de schijn van) belangenverstrengeling op de loer ligt.
- Zowel leden van de gemeenteraad als het college van burgemeester en wethouders dienen zich in al hun handelen integer te gedragen.
- Transparant bestuur vraagt om versterking van het dualisme, de scheiding tussen de uitvoerende macht – het college van B en W – en de controlerende macht van de gemeenteraad. De PvdA is daarom tegen achterkamertjes waarin coalitiefracties en wethouders vooraf de besluitvorming regelen.
- De ambtelijke adviezen, behorend bij de voorstellen aan de raad, zijn openbaar.
- Het ambtelijk apparaat van de gemeente dient op orde te zijn, zodat gemeentelijke plannen en taken daadwerkelijk en volgens planning uitgevoerd kunnen worden.

- Om de grip van de gemeenteraad op gemeenschappelijke regelingen, zoals Avri en de Omgevingsdienst, te vergroten maken we, na de komende wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen, gebruik van de extra controlemogelijkheden die de wet biedt.

Algoritmen zijn formules die op basis van een reeks van gegevens beslissingen nemen. Ook de overheid maakt hier steeds meer gebruik van en denkt daarmee meer van de burgers te weten. Het gevaar van dit datagebruik is dat op basis van de verkeerde formules de verkeerde beslissingen worden genomen. In de Toeslagenaffaire is de ontwrichtende schade te zien die dit aan burgers is aangedaan. Het is daarom belangrijk om de ontwikkelingen rond algoritmen binnen de gemeente nauwlettend te bewaken.

Onze keuzes:

- Er komt een aparte Raadscommissie/werkgroep die zich buigt over het gebruik van algoritmen en over de inzet van ICT in het algemeen.
- Om te voorkomen dat de dienstverlening stilvalt, laten we de gemeentelijke systemen op gezette tijden aanvallen door zogenaamde ethische hackers en repareren we de gaten die zij vinden.

Politici zijn dienend aan de mensen die hen verkozen hebben tot hun vertegenwoordiger. In de manier waarop we politiek bedrijven stellen we het belang van kiezers en van de partij vanzelfsprekend boven ons eigen belang. Niet het budget maar onze inwoners staan centraal. We gaan daarbij verantwoord om met de aan ons toevertrouwde publieke en financiële middelen. Wij staan voor een sobere financiële huishouding van de gemeente en beseffen dat het daarbij gaat om het geld van onze burgers.

Onze keuzes:

- Bij financiële beslissingen kijken we eerst naar het probleem en de urgentie. Niet het budget staat centraal, maar de maatschappelijke bijdrage die we ermee leveren.
- We bezuinigen niet als dat betekent dat mensen niet de ondersteuning of zorg krijgen die ze nodig hebben.
- De gemeente is geen bedrijf dat gericht is op winstmaximalisatie of geld overhouden. De uitvoering van plannen op een maatschappelijk meer verantwoorde wijze mag meer geld kosten dan de goedkoopste, maar minder wenselijke oplossing.